

ΔΕΛΤΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΔΕΙΚΤΗ ΚΟ-Π-6: ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ

ΟΡΙΣΜΟΣ - ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ

Ο δείκτης προσδιορίζει την ταξινόμηση κατά πληθυσμιακό μέγεθος (α) όλων των αστικών κέντρων και των πρωτεύουσών των νομών της Ζώνης IV και (β) των αστικών κέντρων άνω των 30.000 κατοίκων σε σχέση με το εθνικό αστικό σύστημα. Η βελτίωση της μεταφορικής υποδομής επιδρά στην ενδυνάμωση του αστικού συστήματος και στη διασύνδεσή του.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ -ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Στη Ζώνη IV βρίσκονται 28 αστικά κέντρα, εκ των οποίων τα 14 ανήκουν στη Ζώνη II. Από την άποψη της πληθυσμιακής ταξινόμησης υπάρχουν ένα κέντρο που έχει χαρακτήρα μητροπολιτικής περιοχής, η Θεσσαλονίκη, με πληθυσμό 1 εκ. κατοίκους (πληθυσμός Πολεοδομικού Συγκροτήματος 800 χιλ. κατοίκους) και δύο κέντρα άνω των 100 χιλ. κατοίκων, η Λάρισα και ο Βόλος, και τα δύο στη Ζώνη III (ζώνη διέλευσης καθέτων αξόνων). Από τα υπόλοιπα αστικά κέντρα με πληθυσμό κάτω των 100 χιλ. κατοίκων, πέντε έχουν μέγεθος άνω των 50.000, επτά 30.000-50.000, και τα υπόλοιπα δεκατρία έχουν λιγότερο από 30.000 κατοίκους.

Αστικά κέντρα, σύμφωνα με τον ορισμό που υιοθετεί ο δείκτης δηλαδή με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων, υπάρχουν σε όλους τους Νομούς της Ζώνης IV εκτός από το Νομούς Χαλκιδικής και Θεσπρωτίας. Οι μεγαλύτεροι οικισμοί των Νομών αυτών είναι ο Πολύγυρος και η Ηγουμενίτσα.

Σε σύγκριση με το 1991, στα έξι πρώτα αστικά κέντρα (Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Βόλος, Ιωάννινα, Καβάλα, Σέρρες) υπήρχε μία αλλαγή θέσης. Η Λάρισα τη δεκαετία 1991-2001, ξεπέρασε τον Βόλο σε μόνιμο πληθυσμό και ανέβηκε στη δεύτερη θέση. Οι πρωτεύουσες των νομών της Θράκης (Αλεξανδρούπολη, Ξάνθη, Κομοτηνή) παρουσίασαν την μεγαλύτερη βελτίωση της σχετικής θέσης και το 2001 καταλαμβάνουν την 9^η, 10^η και 11^η θέση αντίστοιχα, ενώ τη μεγαλύτερη μείωση της σχετικής θέσης εμφάνισαν οι πόλεις Δράμα και Βέροια.

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ* ΣΤΗ ΖΩΝΗ ΕΠΙΡΡΟΗΣ IV, 1991 - 2001					
ΠΟΛΗ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001	ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΙΕΡΑΡΧΙΑ 2001	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 1991	ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΙΕΡΑΡΧΙΑ 1991	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ
Θεσσαλονίκη (ΕΠΘ)	1013292	1	906530	1	-
Λάρισα	131095	2	118090	3	1
Βόλος (Π.Σ.)	127887	3	118637	2	-1
Ιωάννινα (Π.Σ.)	81144	4	73663	4	-
Καβάλα	59222	5	57461	5	-
Σέρρες	55996	6	51640	6	-
Κατερίνη (ΠΣ)	55586	7	48034	8	1
Τρίκαλα	54605	8	48857	7	-1
Αλεξανδρούπολη	49724	9	38939	11	2
Ξάνθη	46457	10	38775	12	2
Κομοτηνή	44421	11	38532	13	2
Δράμα	43934	12	39539	9	-3
Βέροια	43394	13	39468	10	-3
Κοζάνη	37893	14	34138	14	-
Καρδίτσα	35750	15	32884	15	-
Πτολεμαίδα	29974	16	26502	16	-
Γιαννιτσά	26677	17	22765	17	-
Αρτα	22390	18	21170	18	-
Νάουσα	20144	19	19902	19	-
Έδεσσα	18493	20	17352	20	-
Κιλκίς	17744	21	12276	22	1
Πρέβεζα	16894	22	14421	21	-1
Καστοριά	15615	23	16156	23	-
Ορεστιάδα	15438	24	13296	24	-
Φλώρινα	14985	25	12849	25	-
Αλεξάνδρεια	14023	26	12718	26	-
Γρεβενά	11788	27	10519	28	1
Τύρναβος	11700	28	12309	27	-1
Ηγουμενίτσα	9262	29	7290	29	-
Πολύγυρος	5090	30	4671	30	-

ΠΗΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ: ΕΣΥΕ, 2001

* Οικισμοί με πληθυσμό > 10.000 κατ. συμπεριλαμβανομένων της Ηγουμενίτσας (άκρο του άξονα και πρωτεύουσα του Ν. Θεσπρωτίας) και του Πολύγυρου (πρωτεύουσα του Ν. Χαλκιδικής).

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ* ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ, 1991 - 2001					
ΠΟΛΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001	ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΙΕΡΑΡΧΙΑ 2001	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 1991	ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΙΕΡΑΡΧΙΑ 1991	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ
Αθήνα (ΕΠΑ)	3.891.041	1	3.591.799	1	-
Θεσσαλονίκη (ΕΠΘ)	1.013.292	2	906.530	2	-
Πάτρα (ΠΣ)	193.843	3	176.047	3	-
Ηράκλειο (ΠΣ)	149.547	4	134.545	4	-
Λάρισα	131.095	5	118.090	6	1
Βόλος (ΠΣ)	127.887	6	118.637	5	-1
Χανιά(ΠΣ)	82.551	7	72.887	8	1
Ιωάννινα (ΠΣ)	81.144	8	73.663	7	-1
Χαλκίδα (ΠΣ)	68.509	9	63.814	9	-
Καβάλα	59.222	10	57.461	10	-
Αγρίνιο (ΠΣ)	58.905	11	54.972	11	-
Καλαμάτα (ΠΣ)	58.432	12	50.910	13	1
Σέρρες	55.996	13	51.640	12	-1
Κατερίνη (ΠΣ)	55.586	14	48.034	15	1
Τρίκαλα	54.605	15	48.857	14	-1
Ρόδος	53.640	16	46.372	17	1
Λαμία	50.551	18	47.119	21	3
Αλεξανδρούπολη	49.724	17	38.939	16	-1
Ξάνθη	46.457	19	38.775	22	3
Κομοτηνή	44.421	20	38.532	23	3
Βέροια	43.934	21	39.539	19	-2
Δράμα	43.394	22	39.468	20	-2
Κέρκυρα (ΠΣ)	41.100	23	39.766	18	-5
Κοζάνη	37.893	24	34.138	24	-
Καρδίτσα	35.750	25	32.884	25	-
Χίος (ΠΣ)	33.489	26	32.405	26	-
Ρέθυμνο (ΠΣ)	31.234	27	26.296	27	-

ΠΗΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ: ΕΣΥΕ, 1991 ΚΑΙ 2001

* Οικισμοί με πληθυσμό > 30.000 κατ.

Σε σύγκριση με το σύνολο Χώρας, στη Ζώνη IV ανήκουν 15 από τις 27 πόλεις άνω των 30.000. Βεβαίως στο αστικό σύστημα της Χώρας κυρίαρχη είναι θέση της Αθήνας (που αντιπροσωπεύει το 59% του πληθυσμού των αστικών κέντρων άνω των 30.000 κατοίκων) και δευτερευόντως η Θεσσαλονίκη (με 15% του ίδιου πληθυσμού). Ακολουθούν η Πάτρα, το Ηράκλειο και το δίπολο της Ζώνης III Λάρισα-Βόλος. Η μεγαλύτερη βελτίωση σχετικής θέσης στη χώρα παρουσίασαν η Λαμία και δύο πόλεις

της Θράκης (Ξάνθη και Κομοτηνή), ενώ τη μεγαλύτερη πτώση της σχετικής θέσης εμφάνισε η Κέρκυρα.

ΜΕΤΑΔΕΔΟΜΕΝΑ

Πηγές

Για τον υπολογισμό του δείκτη χρησιμοποιήθηκε ο Μόνιμος Πληθυσμός των Απογραφών της ΕΣΥΕ, 1991 και 2001.

Μεθοδολογία

Ως αστικά κέντρα θεωρούνται οι πόλεις που έχουν πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων. Κατ' εξαίρεση, στον υπολογισμό του δείκτη συμπεριλαμβάνονται η Ηγουμενίτσα και ο Πολύγυρος, ο πληθυσμός των οποίων είναι μικρότερος των 10.000, επειδή η πρώτη αποτελεί ακροτελεύτιο κόμβο της Εγνατίας ενώ και οι δύο αποτελούν τους μεγαλύτερους οικισμούς και τις πρωτεύουσες των Νομών όπου ανήκουν. Για τη σύγκριση με το σύνολο Χώρας λαμβάνονται τα μεγαλύτερα σε μέγεθος κέντρα και ως τέτοιο όριο θεωρήθηκε ο μόνιμος πληθυσμός των 30.000 κατοίκων. Οι πόλεις που καταγράφονται ως Πολεοδομικά Συγκροτήματα (ΠΣ) στην απογραφή του 1991 υπολογίζονται από τον δείκτη, επίσης, ως ΠΣ και το 2001. Για τη Θεσσαλονίκη χρησιμοποιήθηκε αντί του ΠΣ η Ευρύτερη Περιοχή Θεσσαλονίκης (ΕΠΘ), όπως ορίζεται από το Ρυθμιστικό Σχέδιο Θεσσαλονίκης και ομοίως για την Αθήνα η Ευρύτερη Περιοχή Αθήνας (ΕΠΑ). Ο υπολογισμός του πληθυσμού των Π.Σ., της ΕΠΘ και της ΕΠΑ έγινε με τη χρήση του Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών του Παρατηρητηρίου.

Χάρτης 1: Ταξινόμηση αστικών κέντρων Ζώνης IV, 2001

